

VRTIĆ EXTREME KIDS

PREDŠKOLSKI PROGRAM

САДРЖАЈ:

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ПРОГРАМА.....	4
II ЦИЉЕВИ И ПРИНЦИПИ ДЕЛАТНОСТИ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА	5
1. Циљеви предшколског васпитања и образовања	5
2. Принципи предшколског васпитања и образовања.....	6
III ПОНУДА ПРОГРАМА И УСЛУГА	8
1.Функција програма васпитно-образовног рада.....	8
2.Схватање о детету и улога програма	8
IV ПРОГРАМ НЕГЕ И ВАСПИТАЊА ДЕЦЕ УЗРАСТА ДО ТРИ ГОДИНЕ.....	9
V ПРОГРАМ ПРЕВЕНТИВНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ.....	11
VI ПРОГРАМ АДАПТАЦИЈЕ	12
VII ПРОГРАМ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА ДЕЦЕ ОД ТРИ ГОДИНЕ ДО УКЉУЧИВАЊА У ПРОГРАМ ПРИПРЕМЕ ЗА ШКОЛУ	14
VIII ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ	16
1.Модел А ППП.....	17
2.Модел Б ППП	18
IX ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ПОРОДИЦИ.....	20
X ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ.....	21
XI ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА.....	22
- Индивидуални образовни план (ИОП)	23
XII ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ НАСИЉА.....	23
1. Основ за доношење Програма.....	23
2. Значење појма насиља и његови облици.....	24

3. Принципи, циљеви и задаци програма.....	24
4. Општи циљеви.....	25
5. Циљеви у превенцији и интервенцији.....	25
6. Задаци у превенцији и интервенцији.....	25
7. Превентивне активности.....	25
8. Интервентне активности	26
XIII ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ОДМОРА	28
XIV ПОВРЕМЕНИ И ДОДАТНИ ПРОГРАМИ.....	29
1. Ликовна радионица.....	29
2. Еколошки програм.....	30
3. Народна традиција.....	30
4. Дан за родитеље.....	30
5. У свету бајки.....	31
6. Спортски програм.....	31
XV ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.....	32

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ПРОГРАМА

Полазне основе програма су:

- Закон о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС" број 72/09, 52/11 и 32/13)
- Закон о предшколском васпитању и образовању ("Сл. гласник РС" број 18/10)
- Опште основе предшколског програма ("Сл. гласник РС – Просветни гласник" 14/06)
- Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи предшколских установа и мрежи основних школа ("Сл. гласник РС" број 80/10)
- Правилник о нормативу средстава за реализацију васпитно-образовног програма у предшколским установама ("Сл. гласник РС" број 46/94)
- Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа за децу ("Сл. гласник РС" број 50/94 и 6/96)
- Правилник о нормативу исхране у установама за децу ("Сл. гласник РС" број 54/94)
- Правилник о превентивној здравственој заштити и стручној спреми здравствених радника у предшколским установама ("Сл. гласник РС" број 73/94)
- Правилник о ближим условима за организовање облика рада са децом и обављање појединих послова и услуга из делатности предшколске установе („Сл. гласник РС" број 34/95)
- Правилник о мерилима за утврђивање цене услуга у дечјим установама ("Службени гласник РС" број 49/92)
- Правилник о Општим основама предшколског програма („Просветни гласник РС" број 14/06)
- Закон о финансијској подршци породици са децом ("Сл. Гласник РС" број 16/02, 115/02 и 107/09)
- Правилник о ближим условима за утврђивање приоритета за упис деце у предшколску установу ("Сл. гласник РС" број 44/11)
- Правилник о критеријумима за утврђивање мањег односно већег броја деце од броја који се уписује у васпитну групу, ("Сл. гласник РС" број 44/11)
- Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника, ("Сл. гласник РС" број 85/13)
- Правилник о вредновању квалитета рада установа, ("Сл. гласник РС" број 9/12)
- Правилник о ближим условима за остваривање припремног предшколског програма ("Сл. гласник РС" број 5/12)
- Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника ("Сл. гласник РС" број 5/12)
- Правилник о стандардима услова за остваривање посебних програма у области предшколског васпитања и образовања ("Сл. гласник РС" број 61/12)
- Правилник о врстама, начину остваривања и финансирања посебних, специјализованих програма и других облика рада и услуга које остварује предшколска установа (Сл. гласник РС" број 26/13)
- Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање ("Сл. гласник РС" број 72/09)

- Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику ("Сл. гласник РС" број 63/10)

Поред законске регулативе у планирању и програмирању рада Установа води рачуна и о:

- Мрежи предшколских установа
- Потребама и интересовањима деце и родитеља у односу на облик обухвата, место пребивалишта и специфичним потребама (деца са сметњама у развоју, деца без родитељског старања, породице са социјалним потребама, социјално угрожене категорије становништва итд.)
- Материјалној, просторној и кадровској могућности Предшколске установе
- Специфичности услова рада по местима и објектима
- Предлозима за промене на основу Извештаја о реализацији плана за протеклу радну годину, мишљењу стручних тела и актива.

II ЦИЉЕВИ И ПРИНЦИПИ ДЕЛАТНОСТИ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Циљеви и принципи делатности предшколског васпитања и образовања дефинисани Законом о предшколском васпитању и образовању.

1. Циљеви предшколског васпитања и образовања:

- 1) подршка целовитом развоју и добробити детета предшколског узраста, пружањем услова и подстицаја да развија своје капацитете, проширује искуства и изграђује сазнања о себи, другим људима и свету;
- 2) побољшање родитељских компетенција;
- 3) даљем васпитању и образовању и укључивању у друштвену заједницу;
- 4) развијању потенцијала детета као претпоставке за даљи развој друштва и његов напредак.

2. Принципи предшколског васпитања и образовања:

- **Доступност**

Једнако право и доступност свих облика предшколског васпитања и образовања, без дискриминације и издвајања по било ком основу у складу са Законом.

У Установи је овај принцип видљив кроз: Правилник о пријему деце и накнади трошкова за коришћење услуга у Предшколској установи, поштовање Правилника о ближим условима за утврђивање приоритета за упис деце у предшколску установу («Сл. гласник РС» број 44/2011), укључивање деце са одређеним тешкоћама у редовне групе, кроз различите документе: "Правила понашања", "Правилник о безбедности деце" и "Програм заштите од насиља"; кроз планирање активности на адаптацији и прилагођавању средине у вртићу и око вртића у смислу доступности и безбедности за сву децу, прилагођавање свих простора у оквиру објеката за боравак деце, како би се уписао већи број деце у односу на постојеће капацитете објеката.

У Предшколску установу уписују се сва заинтересована деца на територији општине, узраста од 6 месеци до поласка у школу. Пријем деце врши Комисија за решавање захтева за пријем деце у јуну, за децу која треба да похађају припремни предшколски програм, у августу за осталу децу. Одређени број деце која не испуњавају услов за упис стављају се на листу чекања. Пријем деце са листе чекања врши се у току школске године када се за то стекну услови.

Деца за одређеним тешкоћама у развоју уписују се на захтев родитеља или по препоруци лекара педијатра и распоређују се у редовне васпитне групе.

- **Демократичност**

Собзиром да је предшколско васпитање допуна породичног васпитања, родитељу се пружа могућност да учествује у свим облицима васпитно- образовног рада.

У Установи се стварају услови за развијање и неговање принципа демократичности предшколског васпитања и образовања кроз: заједничко планирање и реализовање различитих активности.

У Установи се стварају услови за развијање и неговање демократичности као принципа предшколског васпитања и образовања кроз: различите облике информисања на релацијама: васпитач-дете-родитељ; укљученост у заједничко планирање и реализовање различитих активности; могућност избора и уређења простора од стране деце, васпитача и родитеља; укључивање родитеља, деце и васпитача у планирање и реализацију одређених пројеката. Родитељи су укључени у васпитно-образовне активности кроз рад саветодавних и управних органа (Савет родитеља, Управни одбор).

Кроз свакодневну сарадњу са васпитачем обавештени су о догађајима у вртићу и напредовању њиховог детета.

- **Отвореност**

Принцип отвореност видљив је кроз грађење односа са породицом, као и осталим институцијама у систему образовања (школа), институцијама културе, здравства, социјалне заштите, локалне самоуправе и шире друштвене заједнице. У оквиру установе се иницирају, планирају и реализују различити облици сарадње са наведеним установама, где је предшколска установа партнер у реализацији одабраних пројеката. Установа остварује сарадњу кроз размену искуства са установама из региона.

- **Аутентичност**

Целовит приступ детету, уважавање развојних специфичности предшколског узраста, различитости и посебности, неговање игре као аутентичног начина изражавања и учења предшколског детета, ослањање на културне специфичности.

Предшколска установа иницијатор је многих хуманитарних акција, чији је циљ помоћ деци из угрожених средина. Развијање свести о значају помагања и даривања у складу са могућностима појединца је једна од важних ставри на којој се заснива васпитно-образовни рад. Различитим активностима установа је утицала да деца из маргинализованих средина буду видљива за све на територији општине.

Васпитно-образовни рад усмерен је на уважавање и прихватање различитости језика, културе и обичаја српске и ромске популације која живи на територији општине.

- **Развојност**

Развијање различитих облика и програма у оквиру предшколске делатности у складу са потребама деце и породице и могућностима локалне заједнице, континуирано унапређивање кроз вредновање и самовредновање, отвореност за педагошке иновације.

Установа са једне стране прати промене и актуелности на нивоу струке, са друге стране прати потребе локалне средине и организује различите понуде и облике рада, укључује се у активности и манифестације на различитим нивоима. У наредном периоду акценат ће бити на активностима у оквиру процеса вредновања и самовредновања на основу стандарда квалитета рада предшколских установа.

III ПОНУДА ПРОГРАМА И УСЛУГА

1. Функција програма васпитно-образовног рада

Примена програма подразумева побољшање услова за рад у предшколским установама, утврђивање стандарда у организовању услова за рад, као и подизање нивоа стручне оспособљености васпитача.

Предшколским васпитањем и образовањем обезбеђује се остваривање права сваког детета да се укључи у институционализован облик васпитно-образовног рада, задовољавања развојних потреба деце, потреба породице и друштва.

Средина у којој дете живи треба да допринесе унапређивању физичког и менталног здравља и пружи најбоље подстицаје дечијег раста, развоја и учења.

Систем васпитања је отворен за све оне који својим утицајем допринесе развоју деце (родитељи, шира и ужа средина).

Рад у овом узрасту допринеси припреми детета за оно што га чека у школи, а касније и у животу.

Предшколско васпитање и образовање кроз одговарајуће програме, поступке, конкретне садржаје и активности омогућава задовољење индивидуалних потреба деце пратећи њихов темпо развоја.

2. Схватање о детету и улога програма

Основе програма полазе од хуманистичког схватања природе детета и његовог развоја.

Дете је активно, интерактивно, креативно биће.

Дете је физички, сазнајно, социјално, афективно биће, активно у процесу васпитања.

Поштовање и уважавање дететове личности – оно што јесте, може, свесно својих могућности.

Конкретизовање циљева и задатака кроз активности омогућује да дете створи позитивну слику о себи, развија поверење у себе и друге, јача самосталност, сазнајне могућности, учи се моралним, социјалним и етичким нормама, учи да препозна и изрази своје емоције и потребе, да их задовољи на адекватан начин и да се у процесу његовог задовољења ослања на сопствене снаге као и да тражи помоћ и подршку околине.

Суштина васпитно-образовног процеса је очување, постицање, оплемењивање могућности и својства детета уз обезбеђивање услова за нормалан физички, интелектуални, социјални, емоционални, морални развој.

Било која варијанта у концепцији програма рада полази од неколико важних показатеља:

- наглашена активност детета у процесу;
- довољно могућности за слободну игру;

- довољно доживљаја, искуства, сазнања узора, времена, материјала што све ставља дете у активног носиоца свог развоја.

У планирању и реализовању активности на јасленом узрасту и у млађим васпитним групама, медицинске сестре и васпитачи стављају нагласак на активности које су у функцији лакше и боље адаптације детета и јачању његове самосталности. Овим активностима поклања се пажња и на старијим узрастима, док се у складу са сазнајним могућностима деце одређеног узраста уз поштовање индивидуалних разлика и уважавање културолошких специфичности наше средине, планира онај део програмских активности које се односе на образовне процесе.

IV ПРОГРАМ НЕГЕ И ВАСПИТАЊА ДЕЦЕ УЗРАСТА ДО ТРИ ГОДИНЕ

Основни задатак васпитања деце раног узраста је очување, подржавање и оплемењивање спонтаног израза детета у односу на околину и поштовање његове индивидуалности у откривању света и развоју.

Основе програма неге и васпитања деце обухвата рад са децом од: 6-12 месеци, 12-24 мес. и од 24-36 месеци.

На основу броја уписане деце у нашој Установи овај рад се одвија у две јаслене групе. Млађа јаслена група до 24 месеца, и старија јаслена група од 24-36 месеци. Према овом програму неге и васпитање деце врши се стварањем повољне васпитне средине у којој ће дете стицати васпитна искуства по сопственом програму, откривајући себе и своју околину у којој ће бити активно у складу са својим потребама и могућностима.

У раду са децом јасленог узраста полази се од принципа јединства неге и васпитања. Процес неге и васпитања прилагођава се сваком детету његовим потребама и могућностима. Нега подразумева и превентивну здравствену заштиту којом се чува здравље деце и превентивно делује на могуће болести.

Игра има централно место у раду са децом као водећа активност кроз коју деца расту, развијају се и уче. Игра омогућава, подстиче и култивише спонтане изразе и понашања детета а такође омогућава поштовање дечјих способности и откривање света око себе.

Циљеви васпитања и неге разврстани су према аспектима развоја.

Циљеви физичко-сензорног развоја су:

- Одржавање и унапређивање физичког здравља деце,
- Обезбеђивање повољних утицаја на општи развој организма;
- Стварање услова за развој кретања, правилно држање тела и овладавање моториком.
- Усавршавање функције чула;
- Развијање навика у свери задовољавања хигијенских и физиолошких потреба.

Циљеви социјално-емоционалног развоја су:

- Очување способности и искрености детета у контакту са околином;
- Неговање отворености за доживљаје;
- Пружање помоћи у стицању самосталности;
- Подстицање у стварању слике о себи и стицању поверења у своје способности;
- Усвајање основних моралних вредности (добро-лоше) и норми понашања;
- Развијање способности учествовања у заједничким активностима са одраслима и вршњацима;
- Култивисање емоционалног изражавања.

Циљеви умног развоја:

- Подстицање и неговање природне радозналости;
- Подстицање развоја маште и неговање осетљивости за утиске;
- Подстицај развоја сензо-моторне интелигенције кроз решавање проблема;
- Подржавање спонтане вербалне и невербалне комуникације;
- Подстицање развоја говора и богаћење комуникације као средства за стицање искуства и знања;
- Подстицање развоја сензо-моторних и перцептивних способности стварањем услова за стицање знања и искуства кроз практичне активности;

На узрасту деце од 1-2 год. живот и рад се одвија кроз:

- Обављање неге и превентивне здравствене заштите деце;
- Неговање социјално-емоционалних односа;
- Причање прича ,драматизације и анимирање лутакама;
- Моторичке, сензо-перцептивне ,музичко-ритмичке,интелектуалне и језичке активности;
- Функционалне игре, експлоративне игре предметима и симболичке игре једноставне форме (имитације и представљања);
- Посебна пажња се поклања новоуписаном детету и његовој адаптацији на боравак у новој средини.

Сарадња са породицом је саставни део Годишњег плана рада и биће реализована кроз следеће садржаје:

- Родитељски састанци (како са информативним ,тако са едукативним садржајима);
- Индивидуални разговори;
- Групни разговори;
- Учешће родитеља у реализацији васпитно-образовних активности;
- Писмена обавештења.

При планирању и релизацији активности у раду са децом медицинске сестре користе следеће приручнике: „Корак по корак 1“ и „Програм рада са децом до три године“.

Унапређивање квалитета васпитно-образовног рада у јасленим групама одвија се кроз едукацију сестара и примену акредитованих програма, праћење и евалуацију.

V ПРОГРАМ ПРЕВЕНТИВНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Програм превентивне здравствене заштите има за циљ формирање здравог, задовољног и безбрижног детета. Програм се реализује кроз низ мера и активности у сарадњи са надлежним службама, у установи, надлежним службама Дома здравља и Заводом за јавно здравље.

Превентивно-здравствена заштита реализује се кроз различите активности предвиђеним програмом, у складу са потребама детета, кроз свакодневни рад, преузимање мера у циљу спречавања угрожености здравља и ширења обољења.

1. Основни задаци превентивно здравствене заштите:

- Јачање и заштита дечијег организма (стварање адекватних услова у току боравка деце у ПУ, стручну негу, правилан распоред живљења, правилну исхрану), уз поштовање индивидуалних разлика у развоју;
- Активности на формирању културно-хигијенских навика које воде ка очувању и унапређењу здравља детета (одржавање личне хигијене, физичко рекреативне активности, заштита животне средине);
- Дневна контрола здравственог стања детета (током дана);
- Периодична контрола раста и развоја (мерење телесне висине и тежине, превентивни прегледи);
- Периодично контролисање вашљивости и преузимање одговарајућих мера;
- Дневна, месечна и годишња контрола санитарно-хигијенских услова и безбедности свих простора у објекту, дворишту где бораве деца;
- Обезбеђивање оптималне температуре, осветљености и проветрености просторија;
- Обезбеђивање оптималних услова неопходних за спровођење културно-хигијенских навика деце и запослених;
- Свакодневна контрола хигијене просторија, опреме, играчака, постељине и сл.;
- Контрола коришћења дезинфекционих средстава и средстава за хигијену;
- Дератизација и дезинфекција установе;

Здравствено-васпитни рад је саставни део унапређивања здравља, раста и развоја деце. Деца кроз игру добијају основне појмове о здрављу из следећих области:

- Појам здравља
- Правилна и разноврсна исхрана
- Лична и општа хигијена
- Хигијена уста и зуба
- Физичко вежбање

У сарадњи са Заводом за јавно здравље, у циљу унапређивања и очувања здравља, обележавају се значајни датуми из Календара здравља.

У оквиру превентивно-здравствене заштите предузимају се хигијенско-епидемиолошке мере за здравствену заштиту од заразних и других болести:

- Санитарни прегледи радника сваких шест месеци;
- Прегледи деце за летовање и зимовање;
- Систематски прегледи деце пред полазак у школу (педијатар, физијатар, офталмолог, логопед и стоматолог);

Важан сегмент превентивно-здравствене заштите је обезбеђивање здраве и правилне исхране (правилан распоред оброка, редовно узимање течности, праћење ухрањености деце, планирање и спремање хране).

У установи се води здравствена документација:

- Здравствени картон деце;
- Дневник повреда и заразних болести;
- Дневник посета лекара специјалиста, епидемиолошке службе, санитарне и здравствене инспекције.

VI ПРОГРАМ АДАПТАЦИЈЕ

Свако дете је индивидуа за себе тако да другачије реагује на новонастале ситуације у његовом животу. Полазак у вртић код неке деце изазива плач, вриску, бацање по поду, а нека деца реагују одбијањем хране, спавања, мокрењем у кревет, жале се на болове у стомаку, на све начине одуговлаче да крену у вртић, правдајући да им се спава. Све су то очекиване реакције у периоду адаптације детета на боравак у предшколској установи.

Период адаптације подразумева време које је детету потребно да се навикне и прихвати нову средину. Нова средина са собом носи ново окружење, нове особе, децу, простор и дневни режим који има другачији ритам.

Дете углавном бира васпитача који је га први дочекао и причао њему као добром и најбољем. Због тога родитељ стиче утисак да други васпитач није довољно посвећен и рађа се неповерење.

Адапцију детета не треба прекидати (да остану код баке, деке...), на тај начин се детету шаље порука да ако довољно плаче не мора у вртић. Искуство је показало да поновна адаптација траје дуже и деца више пате.

Типови адаптације

Обично се у стручној литератури наводе три основна типа адаптације: лака адаптација, адаптација средње тежине и тешка адаптација.

Лака адаптација представља нормалну реакцију на промене средине деце која имају оптималне васпитне услове и која су успоставила сигурну и стабилни емоционалну везу са родитељима. Код такве деце све реакције и промене у понашању пролазе у року од 10-15 дана боравка у колективу; дете брзо прихвата нову средину и радује се доласку у њу.

Адаптација средње тежине имају деца чије се промене у понашању продуже и до месец дана боравка у вртићу или јаслицама, током којих дете упорно одбија долазак у колектив.

Тешка адаптација се обично врло ретко среће у пракси. Односи се на децу код које се могу запазити упорне и дуготрајне реакције и поремећаји у понашању који трају и по неколико месеци. Обично је код такве деце присутно више неповољних чиналаца који продужавају период адаптације као што су честа одсуства из колектива услед болести или неког другог разлога, неповољни породични услови, непримерни васпитни утицаји и сл. У тим случајевима потребно је тимско сагледавање проблема (васпитач/мед. сестра, родитељи и педагог или психолог) и заједничко проналажење начина да се тешкоће превазиђу.

У процесу адаптације важну улогу имају родитељи, који треба да: доводе дете у договореном року за пријем, да имају пуно разумевање за дететова осећања и реакције, да проводе више времена са дететом код куће у играма и активностима које воли, да се упознају са предшколском установом, групом, будућим васпитачем, да разговарају са децом у групи, да учествују у реализацији појединих активности.

Да би процес адаптације био успешан од васпитача се очекује: да обезбеди пријатан и подстицајан амбијент, што ће код детета створити жељу да поново дође у вртић, да омогући детету да стекне поверење у себе и особе које брину о њему, да пружи детету топлину, поштовање, искреност, да реагују на дечије потребе, да разумеју потребе и жеље родитеља, да раде заједно са њима у интересу деце.

Основи циљ боравка детета у предшколској установи да оно буде задовољно, срећно, да се активно укључује у игру и развије све своје потенцијале.

VII ПРОГРАМ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА ДЕЦЕ ОД ТРИ ГОДИНЕ ДО УКЉУЧИВАЊА У ПРОГРАМ ПРИПРЕМЕ ЗА ШКОЛУ

Рад са децом узраста од 3-5,5 година одвија се по Основама програма предшколског васпитања и образовања од три године до укључивања у програм припреме за школу.

Основе програма заснивају се на хуманистичком схватању развоја детета које наглашава унутрашње снаге детета на које се треба ослонити приликом деловања на његов развој и средину која треба да подстиче испољавање тих снага.

Општи циљ предшколског васпитања и образовања је да дете открива и упозна себе, да развије односе и стиче искуства и сазнања о другим људима и да сазнаје свет око себе и развије начине деловања на њега.

У целодневном боравку приоритетни задаци васпитно-образовног рада са децом од 3 до 5,5 година су:

- стварање повољне средине за учење и развој;
- богаћење и подстицање дечјег развоја и напредовања кроз социјални, емоционални, физички и интелектуални развој;
- праћење развојних и индивидуалних карактеристика;
- остваривање што боље сарадње на различитим нивоима (васпитач-дете, васпитач-васпитач, дете-дете, васпитач-родитељ, васпитач-шире окружење...).

Наведени задаци реализују се кроз планирање и развијање тема, садржаја, активности чије је полазиште дато у Основама програма и на основу чега се врши операционализација од стране васпитача (конкретни циљеви, садржаји и активности).

Општи циљ предшколског васпитања и образовања је да дете открива и упозна себе, да развија односе и стиче искуства и сазнања о другим људима и да сазнаје свет око себе и развија начине деловања на њега.

Васпитно-образовни програм се планира, реализује и прати на нивоу групе, на нивоу тима (више група), на нивоу објеката и Установе.

Специфичности сваке групе, потребе, интересовања и могућности деце у групи у великој мери одређују планирање, праћење и евалуацију рада на индивидуалном плану, на плану тимова и на нивоу Установе.

Основе програма предшколског васпитања и образовања разрађене су у два модела: **А** и **Б**.

1.Модел А гравитира отвореном систему васпитања и акционом развијању програма зависно од интересовања деце.

Централне идеје програма су: отворен систем васпитања, интерактиван начин развијања програма, индивидуализација рада са децом, учење као конструкција знања, унутрашња мотивација као основ учења на разним узрастима, самосталност и аутономија детета као централна вредност, васпитач као креатор програма, интезивна сарадња са окружењем.

Извори садржаја и активности рада са децом су:

- системи комуникације и симболизације (садржаји које деца срећу на ТВ, радију, позоришту, новинама, интернету, литератури...);
- социокултурни системи (наука и техника, саобраћај, спорт, уметност, рад и производња, друштвене делатности...);
- традиција и прошлост (различити обичаји, фолклор, историја, религија...);
- непосредан практичан живот који децу окружује (искуства из живота у заједници, породици, дечја питања, активности деце, производи, понашања деце...);
- вредносни системи (садржаји добијени преко циљева које програм наглашава и задатака које је васпитач одабрао да би код деце створио одређену вештину или реализовао неку од заједничких идеја програма).

У моделу А планирају се и активности које се односе на: активности неге, активности у којима деца прихватају неке обавезе и улоге у неговању средине и заједнице, рекреативне активности, интеракцијске активности, активности у које се укључују родитељи, активности у природи, упознавања локалне средине, истраживачке активности, стваралачке и продуктивне активности и др.

Посебна пажња се поклања организацији физичког простора који се поставља и мења у складу са дечјим индивидуалним потребама и интересовањима.

Васпитачи по моделу А планирају тематски по центрима интересовања водећи рачуна о праћењу циклуса- посматрање, планирање, делање, праћење и процена ефеката деловања.

2. Модел Б има карактеристике когнитивно- развојног програма и разрађене васпитно- образовне циљеве, задатке васпитача и типове активности међу којима васпитач може да бира и разрађује их зависно од потреба, могућности и интересовања деце.

Циљеви у оквиру физичког развоја реализују се кроз телесне, перцептивне и здравствено- хигијенске активности и садржаје путем искустава која се стичу захваљујући кретању, оспособљавању телесних функција, коришћењу чула и знања из области медицине и спорта.

Циљеви у оквиру социо- емоционалног и духовног развоја (однос према себи и другима, према околини и осећања) реализују се кроз друштвене, афективне и еколошке активности и следеће садржаје: свет људи, филозофија(однос према себи, другима, животу, околини), етика и морал са правилима понашања, социјално искуство, еколошка сазнања.

Циљеви у оквиру когнитивног развоја реализују се кроз откривачке, логичке, практичне (радне и саобраћајне) и следеће садржаје: свет науке, научни начини сазнавања и научни садржаји, информациони системи, људски рад и производња, логичко-

математичка сазнања, саобраћај, самопослуживање и сналажење у животним околностима.

Циљеви у оквиру развоја комуникације и стваралаштва реализују се кроз говорне, ликовне, драмске, музичке и плесне активности и следеће садржаје: свет уметности, естетике, комуникациони системи, интуитивна и метафоричка искуства и сазнања.

Игре: покретне, игре маште и улога, дидактичке и игролике активности.

Програмски садржаји и задаци дати у Правилнику о општим основама предшколског програма, у реализацији кроз месечно- недељно- дневно планирање захтевају поштовање:

- узрасних могућности деце;
- различитих аспеката развоја;
- индивидуализације у раду;
- актуелности у животном окружењу;
- показатеља праћења рада (евалуација);
- остварене сарадње са родитељима и средином.

VIII ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Припремни предшколски програм је део обавезног деветогодишњег васпитања и образовања и остварује се у оквиру предшколског васпитања и образовања.

Припремни предшколски програм се остварује у Установи кроз два организациона облика:

Полудневни, четворочасовни рад са децом у објектима и издојеним јединицама у оквиру основних школа;

- Целодневни кроз рад припремних група у оба објекта.

Програм доприноси остваривању права детета да расте и развија се у квалитетној васпитно-образовној средини која поштује његове способности, уважавајући његове потребе, подстиче његов психофизички развој. Програм се ослања на потенцијале детета и помаже му да изрази своју особеност, своје унутрашње потребе и интересовања и даље их развија, доприноси проширивању и сређивању социјалних и сазнајних искустава деце, оснажује комуникативну компетенцију, доприноси емоционалној и социјалној стабилности деце и подржава мотивацију за новим облицима учења и сазнавања. За дете предшколског узраста је посебно важно да у години пред полазак у школи борави у подстицајној, осмишљеној и организованој средини, да учествује у програму који је за њега развојно значајан, уважава његове потребе, интересовања и могућности и на најбољи начин подстиче његов даљи психофизички развој.

Укључивање деце у припремне предшколске групе има компензаторску функцију јер се на тај начин свој деци обезбеђују услови за проширивање и сређивање социјалног и

сознајног искуства чиме се ублажавају социо-културне разлике и обезбеђује донекле једнак старт за полазак у школу.

Полазишта развијања припремног предшколског програма су:

- У концепцији васпитно–образовног рада, као динамичног флексибилног, интерактивног, отвореног процеса у функцији развоја детета –део развоја је и припрема за полазак у школу;
- У схватањима о детету, игри, учењу;
- У схватањима о улогама детета, одраслог и средине;
- У програмској оријентацији;
- У садржајима и активностима;
- У животном контексту..

Циљ васпитно-образовног рада у оквиру припремног предшколског програма је да допринесе:

- Целовитом развоју детета;
- Развоју способности;
- Проширењу искуства;
- Богаћењу сазнања о себи, другима и свету око себе.

У години пред полазак у школу задаци васпитно-образовног рада су:

- Подстицање осамостављивања детета;
- Пружање подршке физичком развоју;
- Јачање социо-емоционалне компетенције;
- Пружање подршке сазнајном развоју;
- Неговање радозналости;
- Подстицање креативности и уважавање индивидуалности.

1. Модел А припремног предшколског програма

Развијање припремног предшколског програма има за полазиште савремену концепцију васпитања и образовања, као динамичког, флексибилног, интерактивног и отвореног процеса (у односу на дете, васпитача, установу), чија је основна функција да допринеси еманципацију детета и његовог развоја.

Припремни предшколски програм представља оријентацију за развијање и грађење аутентичног програма на ниовоу сваке групе, које се темеље на следећим схватањима: о детету, васпитачу, игри, учењу. Васпитно-образовни процес јесте укупан контекст живљења деце и одраслих и сагледава се кроз циклус: посматрање, планирање, реализација, праћење и процена (евалуација).

Креирање модела А одвија се кроз аспекте развоја:

Социо-емоционални развој: самосазнање, опажање и разумевање других, схватање односа међу људима, прихватање себе као члана групе, разумевање социјалних појава, учовавање и решавање проблема социјалног контекста.

Сазнајни развој: знање и разумевање света (разликовање живог и неживог човека као припадник друштва, биљни свет, природне појаве, заштита и очување животне средине, саобраћај), говор и комуникација (развој комуникативних способности детета, култура практичног комуницирања, култура усменог изражавања, слушање, развијање интересовања и увођење детета у свет писане речи, упознавање и тумачење разноврсних текстова, увођење елемената графичке припреме, неговање говорних стваралачких способности, медијска писменост), почетно математичко образовање (опажање и схватање простора и просторних односа, логичке операције на конкретним предметима и појавама, развијање појмова геометријских облика и равни у простору, мере и мерење, временски односи).

Физички развој: физички развој, развој опажања, јачање здравља и одржавање хигијене.

Изражајни и естетски развој: ликовни израз детета (активности цртања и сликања, активности вајања, активности са различитим материјалима, активности елемената графике, активности елемената естетског доживљаја, ликовна радионица), музичко васпитање (слушање музике, певање, свирање, плесне активности), драмски израз детета.

Начин остваривања програма:

1. Планирање и програмирање васпитно-образовног рада: избор садржаја и структура дневних активности, посматрање деце, планирање средине за учење и развој, планирање сарадње са породицом, основном школом и друштвеном средином;
2. Вредновање и самовредновање васпитно-образовног рада;
3. Документовање дечијег учења и развоја, дечији портфолио као један од начина документовања дечијег развоја и напредовања.

2. Модел Б припремног предшколског програма

Програм припреме деце за школу састоји се од области у које су сврстани васпитно-образовни садржаји путем којих се остварује општа и посебна припрема деце за школу:

- Развој говора (неговање говорне културе, богаћење дечијег речника и неговање граматички правилног говора, вербално изражавање и комуникација, монолошки говор и причање, упознавање са дечијом књижевношћу и говорне игре);
- Припрема за почетно читање и писање;
- Развој математичких појмова (положаји у простору, кретање кроз простор, поређење и процењивање, области, линије, тачке, облици, образовање скупова, бројност скупова и временско сазнавање);
- Упознавање природне и друштвене средине (живи свет-животиње, биљке, човек, материјални свет, заштите животне средине, човек као друштвено биће, рад људи, саобраћајно васпитање);

- Физичко васпитање (физички развој, развој опажања, јачање здравља и одржавање хигијене);
- Ликовно васпитање (цртање, сликање, пластично обликовање и естетско доживљавање и процењивање);
- Музичко васпитање (слушање музике, певање, свирање и плесне активности).

Приликом планирања и програмирања васпитно-образовног рада, програмске садржаје што више тематски повезивати и прожимати како због рационализације, тако и због потребе изграђивања целовитог схватања стварности у којој дете учествује, односно повезивање његовог личног искуства стеченог ван вртића са свим врстама сазнања које стиче у њему.

Реализацијом основа програма оствариће се следећи циљеви:

- Стручно усвршавање васпитача у погледу планирања, реализације, евалуације, вођења педагошке документације;
- Полазећи од подстојећих просторних могућности и опреме један од циљева биће и обогаћивање физичког простора да би се исти прилагодио најразноврснијим потребама и интересовањима деце;
- Основе програма стављају нагласак на сарадњу са родитељима, стога ћемо настојати да сарадњу са родитељима подигнемо на још виши ниво, да родитеље у већој мери укључимо у живот и рад установе, и то како кроз информисање о томе шта се збива у предшколској установи тако и кроз директно и непосредно укључивање родитеља у најразноврсније активности које се одвијају у вртићу и у процес планирања и евалуације сарадње;
- Основе полазе од концепције предшколске установе као отвореног система васпитања, имајући у виду један од циљева и отварање према друштвеној средини.

Улога васпитача је да креира средину, ослушкује потребе и уважава личност детета, посматра у којим правцима деца воде активност, подстиче самосталност детета, посредује у припреми активности и по потреби буде у улози помагача. Важно је да у реализацији свих активности ствара и развија партнерске односе са децом, да образује модел понашања и да у свим фазама документује свој рад.

IX ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ПОРОДИЦИ

Програм подршке породици је неопходан у циљу јединственог деловања родитеља и васпитача у васпитно-образовном процесу. Родитељи се упознају са организацијом рада установе, поступком уписивања, припреме документације (потврда о здравственом стању), упознавањем са васпитачем (медицинском сестром) , договор о увођењу детета у групу, адаптација...

Сарадња установе и породице одвија се плански и систематски током читаве године, укључујући родитеље у процес планирања, програмирања и евалуације сарадње. Основи принципи сарадње са породицом базирају се на неговању партнерског односа, поштовању личности и улоге родитеља, широкој понуди разних могућности за укључивање родитеља, уважавању идеја родитеља. Сарадња као процес захтева време, стрпљивост и заједничку одговорност, професионални однос према информацијама добијеним од родитеља, поштовању приватности породице.

Облици сарадње са породицом:

- Непосредна комуникација васпитача и родитеља- посета вртићу, разговор у време довођења и одвођења . индивидуални разговори;
- Писана комуникација-панои, кутак за родитеље, поруке брошуре;
- Учешће родитеља у раду са децом – у договору са васпитачем /сестром родитељ може да се укључи као реализатор неких активности, као сарадник васпитачу у реализацији активности или да пружи подршку детету у процесу адаптације, као и организацији различитих манифестација и дешавања;
- Родитељски састанци- са циљем упознавања родитеља са животом и радом вртића, тематски у односу на васпитно-образовни рад, васпитање и образовање детета.
- У оквиру проширене понуде сарадње предшколске установе и породице планирана је „ШКОЛА РОДИТЕЉСТВА“– социо-едукативни програм који се реализује кроз радионице са заинтересованим родитељима. Програм би се реализовао у сарадњи са стручним лицима који имају акредитоване програме из области сарадње са родитељима.
- Рад сестре на превентиви- активности сестре на превентиви пружају подршку породици у развијању и неговању здравствене културе, имају едукативни карактер и реализују се кроз: мотивисање родитеља на активну сарадњу у циљу унапређивања здравља деце, кроз родитељске састанке, информисање путем панона, плаката, заједничке активности, радионица, предавања стручних лица (лекара, нутрициониста, професора физичке културе и сл.)
- Подршка породице у остваривању различитих права из области социјалне заштите- кроз сарадњу са Центром за социјални рад (социјални радник) пружа се родитељима помоћ и подршка у погледу информисања о могућностима и начинима остваривања права из области социјалне заштите.

На нивоу Установе функционише Савет родитеља кога чине представници родитеља свих васпитних група. Своје представнике родитељи имају у Управном одбору, тимовима за Развојно планирање, самовредновање и заштиту деце од насиља.

X ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Социјално-заштитна функција у предшколској установи реализује се на следећим нивоима:

- Предшколске установе;
- Васпитне групе;
- Раду са децом и родитељима, односно старатељима;
- Раду са запосленима у сарадњи са локалном заједницом.

Социјална заштита у установи реализује се у циљу заштите права деце са развојним тешкоћама, заштите права деце без родитељског старања, заштита права деце из материјално угрожених породица, заштита права усвојене деце и деце у хранитељским породицама, деце избеглих и расељених лица, деце ромске и других националности.

Важни задаци у оквиру социјалне заштите су:

- Допринос социјалној сигурности и стабилности породице;
- Допринос васпитној функцији породице;
- Подршка социјализацији детета и његовом активном укључивању у колектив и ширу заједницу;
- Очување и унапређивање породичних односа;
- Ублаживање последица сиромаштва и социјалне искључености;
- Превенција и заштита деце од насиља, занемаривања и злостављања;
- Стварање квалитетних услова за раст, развој и учење предшколског детета.

Програм социјалне заштите се реализује са партнерима у окружењу: Центар за социјални рад, Одељење за друштвене делатности и социјалну заштиту општинске управе, Интересорна комисија, Полицијска управа, Црвени крст, родитељи и друге надлежне институције.

XI ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА

Програм инклузивног образовања има за циљ да у складу са Законом и другим прописима унапреди рад са децом са одређеним тешкоћама у развоју, као и са децом из

маргинализованих и осетљивих друштвених група, да им се обезбеди равноправан боравак у предшколској установи без дискриминације и издвајања.

Програм инклузивног образовања је релативно нов у нашој установи, тако је да је пред нама један одговоран задатак да тај програм реализујемо на начин који ће тој деци бити од помоћи у њиховом развоју и напредовању.

Инклузивни програм реализоваће се кроз рад два тима :

-Стручни тим за инклузивно образовање (на новоу Установе)

Чине га: представник васпитача, стручни сарадници, представник родитеља, по потреби стручњак ван установе (по одобрењу локалне самоуправе).

-Тим за пружање додатне подршке детету (Тим за индивидуалну подршку)

Чине га: васпитач, родитељ, стручни сарадник, асистент и стручњак ван установе на предлог родитеља.

Тим подршке прави индивидуални образовни план (ИОП) за свако дете за које се процени да има потребу за додатном подршком, уколико постоји сагласност родитеља.

Стручни тим за инклузивно образовање доноси Програм инклузивног образовања, у коме се дефинишу процедуре, поступци и обавезе Тима за пружање додатне подршке.

Програм садржи:

- Начин проналажења и препознавања деце за коју се претпоставља да им је потребна додатна подршка;
- Упис новог детета са тешкоћама у развоју у васпитну групу;
- Садржај и начин вођења документације о детету;
- Израда ИОП-а;
- Задаци и обавезе чланова ИОП-а
- Писање и садржај индивидуалног образовног плана
- Праћење и евалуација ИОП-а.

Уколико се процени да је детету потребна одговарајућа подршка, установа ће осигурати приступ Интерресорној комисији. Према постојећем Закону може се ангажовати педагошки асистент или други пратилац детета. Чланови тима за пружање додатне подршке учествују у дефинисању улоге педагошког асистента.

Индивидуални образовни план (ИОП)

Писани документ, којим се утврђује прилагођен и обогаћен начин образовања и васпитања детета и подразумева индивидуализовање приступа и метода. Циљ израде

ИОП-а је постизање оптималног укључивања детета у редован васпитно-образовни процес и његово осамостављавање у вршњачком колективу.

ИОП доноси Педагошки колегијум, на предлог Тима за пружање додатне подршке деци. Родитељ даје сагласност за спровођење ИОП-а.

ИОП се доноси и вреднује тромесечно у првој години уписа детета, у свакој наредној на почетку полугодишта.

Структура Индивидуалног образовног плана:

- Опис тренутних могућности детета
- Индивидуалне карактеристике (снаге, потребе, интересовања)
- Детаљан опис области за коју се планира подршка
- Циљеве и исходе који се желе постићи
- Облике, типове, нивое, садржаје и учесталост подршке
- Структуру тима и задатке чланова тима
- Праћење и вредновање постављених циљева и задатака
- Динамику састанака

XII ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ НАСИЉА

1. Основ за доношење Програма

Сви облици насиља, злостављања, занемаривања и злоупотребе, којима се угрожавају или нарушавају физички, психички и морални интегритети личности детета, представљају повреду једног од основних права детета садржани у Конвенцији Уједињених нација о правима детета, а то је право на живот, опстанак, развој.

На основу општег и посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања, занемаривања и злоупотребе у васпитно-образовним установама, предшколска установа Наша радост израдила је Програм за заштиту деце од насиља, злостављања, занемаривања и злоупотребе. У изради Програма руководили смо се свим специфичностима и могућностима наше установе како би осигурали безбедан боравак деце.

2. Значење појма насиља и његови облици

Насиље се дефинише као сваки облик једанпут учињеног и поновљеног вербалног или невербалног понашања који има за последице стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства деце.

Насиље може имати следеће облике :

- Физичко насиље-односи се на понашање које доводи до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета;
- Емоционално(психолошко) насиље-односи се на понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког или емоционалног здравља детета;
- Социјално насиље-представља искључивање из групе и развојни видови дискриминације;
- Сексуално насиље и злоупотреба деце-подразумева укључивање у сексуалну активност коју она не схватају у потпуности и за коју нису развојно дорасли;
- Насиље коришћењем информативних технологија (електронско насиље) - односи се на насиље коришћењем информационих технологија;
- Злоупотреба деце-представља све што појединци и институције чине или не чине, а што директно утиче или индиректно шкоди деци;
- Занемаривање и немарно поступање- представља случајеве пропуштања установе или појединца да обезбеди услове за правилан развој детета што у противном може нарушити његово здравље, физички, ментални ,морални и друштвени развој;
- Експлоатација деце-односи се на њихов рад у корист других особа или установе.

3. Принципи, циљеви и задаци програма

Основни принципи на којима почива Протокол, а који представљају смернице за деловање су:

- омогућавање услова у Установи, који деци обезбеђују сигуран живот и рад, који доприносе њиховом развоју;
- интерес детета је примаран у односу на интерес свих одраслих који раде у Установи или који учествују у раду Установе,
- обезбеђује поверљивост података и право на приватност детета;
- учешће детета у процесу заштите кроз благовремена обавештења на начин који одговара њиховом узрасту и разумевању;
- Протокол се односи на сву децу у Установи без обзира на њихов пол, узраст, породични статус, етичко порекло, веру и било које друге социјалне и индивидуалне карактеристике, способности и специфичности детета;

4. Општи циљеви

Програм за заштиту деце од насиља, злостављања, занемаривања и злоупотребе је унапређивање квалитета живота деце применом:

-мера превенције за стварање безбедне средине за живот и рад.

-мере интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање, занемаривање и запостављање деце.

5. Циљеви у превенцији

1. Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања.
2. Укључивање свих интересних група (деце, васпитачи, мед.сестре, стручни сарадници, административно и помоћно особље, директори, родитељи, старатељи, локална заједница) у доношење и развијање програма превенције.
3. Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад установе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања.
4. Дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља.
5. Информисање свих укључених у живот и рад установе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља.
6. Унапређивање компетенција васпитног особља, деце, родитеља, старатеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања.

6. Циљеви у интервенцији

1. Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља.
2. Успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља.
3. Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите.
4. Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграције детета у заједницу вршњака и живот установе .
5. Саветодавни рад са децом који трпе насиље, који врши насиље и који су посматрачи насиља.

7. Задаци у превенцији

- Израда Програма за заштиту деце од насиља (превентивне и интервентне активности).
- Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака.
- Развијање и неговање богатства и различитости и културе понашања у оквиру васпитно-образовних активности.
- Организовање обука за ненасилну комуникацију и конструктивно решавање конфликта.

- Организовање разговора, трибина, представа, изложби о безбедности и заштити деце од насиља.
- Дефинисање правила понашања и последица кршења правила.
- Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља.
- Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (савет родитеља, управни одбор, колегијум..)

8. Задаци у интервенцији

- Усклађена и доследна примена утврђених поступака и процедура у ситуацијама насиља;
- Сарадња са релевантним службама;
- Континуирано евидентирање случајева насиља;
- Праћење и вредновање врста и учесталости насиља путем истраживања;
- Подршка деци која трпе насиље;
- Рад са децом која врше насиље;
- Оснаживање деце која су посматрачи насиља за конструктивно реаговање;
- Светодавни рад са родитељима.

9. Превентивне активности

Превентивне активности као саставни део Програма односе се на план и програм рада који подразумева реализацију циљева и задатака у овој области и уско су повезане са интервентним активностима. План и програм превентивних активности, биће саставни део Годишњег програма рада и сачињаваће се за сваку школску годину на основу интервентних активности и евалуације превентивних и интервентних активности.

10. Интервентне активности

У организовању превентивних и интервентних мера и активности на нивоу установе Тим води документацију о планираним и реализованим активностима, евидентира случајеве и предузима дефинисане кораке. Свака особа која има сазнање о насиљу, злостављању и занемаривању обавезна је да реагује.

Кораци-редослед поступака у интервенцији у односу на следеће ситуације:

- у случајевима насиља или сумње да се насиље дешава међу децом.
- у случајевима када је дете изложено насиљу од стране одрасле особе запослене у установи.
- у случајевима када је дете изложено насиљу од стране особе која није запослена у установи.

Основе за успостављање процедура за реаговање у установама васпитања и образовања које се односе на злостављање деце од стране запослених у установи постављене су Законом о основама система васпитања и образовања (чл. 44, 45, 46) и Законом о раду. Директор је одговоран за поштовање законитости рада установе и предузимање мера у складу са законом (чл.62, став 3 тачка 8)

Кораци у интервенцији су обавезујући:

1. Сазнање о насиљу-откривање које се одвија на два начина: опажање или добијање информација да је насиље у току, сумња да је насиље у току на основу спољашњих знакова или специфичног понашања детета и путем поверења непосредно од стране детета или трећег лица.
2. Прекидање, заустављање насиља- свака одрасла особа које има сазнање о насиљу у обавези је да реагује тако што ће прекинути насиље и позвати помоћ.
3. Смиривање ситуације-подразумева обезбеђивање сигурности за дете, раздвајање, разговор са актерима.
4. Консултације се остварују непосредно по појави сумње или по стицању информације о насиљу. Обавља се у оквиру установе са колегом, Тимом за заштиту деце од насиља, педагогом, директором, са службама изван установе: Центром за социјални рад, Домом здравља
5. Акције-након откривања насиља и обављених консултација са релевантним стручњацима или институцијама, могуће је предузети следеће:
 - Предузимање неопходних мера на нивоу установе (договор о заштитним мерама према деци, предузимање законских мера...)
 - По потреби укључивање надлежних служби (Дом здравља, Министарство унутрашњих послова, Центар за социјални рад у року од три дана од дана дешавања насиља).

Подношење пријаве надлежној служби обавеза је директора установе. Пријава се односи у усменој и писаној форми. Садржи податке о детету и породици, који су у том моменту познати и разлоге за упућивање. Пре пријаве потребно је обавити разговор са родитељима, осим ако тим Установе процени да ће тиме бити угрожена безбедност детета. У образовно васпитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других система.

6. Праћење ефеката предузетих мера - Тим за заштиту деце у обавези је да у сарадњи са запосленима у установи и релевантним установама, прати ефекте предузетих мера.

Задаци чланова Тима за заштиту деце од насиља су да:

- Учествоју у обуци за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања.
- Информишу и пруже основну обуку за све запослене у Установи за стицање минимума знања и вештина неопходних за превенцију, препознавање и реаговање на појаву насиља, злостављања и занемаривања.
- Организују упознавање деце, родитеља и локалне заједнице са Општим и Посебним протоколом за заштиту деце од насиља.

- Координирају израду и реализацију програма заштите деце од насиља.
- Организују консултације у Установи и процењују нивое ризика за безбедност деце.
- Прате и процењују ефекте предузетих мера у заштити деце.
- Сарађују са релевантним установама.
- Припремају план наступа установе пред јавношћу и медијима.
- Евидентирају појаве насиља и прикупљају документацију о истим.
- Извештавају стручна тела и орагане управљања

У складу са препоруком Приручника за припрему посебног протокола за заштиту деце, говоримо о условној подели најчешћих облика насиља на 3 нивоа деловања и то тако:

- Ситуације на првом нивоу, које се дешавају између деце углавном решавају самостално васпитачи (у сарадњи са сручном службом);
- на другом нивоу васпитачи у сарадњи са Тимом (и стручном службом) у оквиру унутрашње мреже;
- на трећем нивоу је неопходно, поред Тима и укључивање спољашње мреже, одн. других.

На нивоу Установе сагледавање и праћење квалитета сарадње у оквиру заштитних мрежа, вршиће се на редовним састанцима тима, на ванредним састанцима по потреби. На нивоу вртића на редовним месечним састанцима Васпитно-образовног већа (по потреби).

XIII ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ОДМОРА

Рекреативни програм организује се путем туристичких агенција у рекреационим центрима.

Основни циљеви рекреативног програма су:

- Очување и унапређивање здравља кроз свакодневни боравак на ваздуху и физичке активности;
- Развијање природних облика кретања и моторичких способности деце у природним условима;
- Развијање хигијенских навика и навика о здравом животу;
- Стицање искуства у колективном животу, уз развијање толеранције у односима са другима
- Развијање способности доживљавања и упознавања природе и њених законности и лепота;
- Формирање и надоградња моралних ставова о поступцима човека у односу на природу;
- Развијање навика креативног начина провођења слободног времена;

- Успостављање позитивне социо-емотивне климе у групи и подстицање веселог расположења.

За реализацију овакве врсте активности укључују се родитељи, све одлуке о начину организовања одмора, у овом случају зимовања, доноси Савет родитеља уз сарадњу са директором Установе.

Излети

Као посебан облик васпитно-образовног рада организују се излети са циљем:

- Подстицање правилног психофизичког развоја и као помоћ у отклањању и кориговању негативних чинилаца развоја;
- Стварање основе за активан, здрав и креативан живот и коришћење слободног времена;
- Ублажавање последица боравка у затвореном простору;
- Формирање позитивних ставова према природи;
- Обогаћење постојећих и стицање нових знања и искуства.

Огранизовани излети се реализују са припремним предшколским групама, обично у зоо-врт, као и излети осталих васпитних група у непосредно окружење. О реализацији излета одлучује Савет родитеља заједно са васпитачима и директором Установе.

XIV ПОВРЕМЕНИ И ДОДАТНИ ПРОГРАМИ

Садржаји ових програма имају за циљ подстицање дечијег развоја, стицање нових искустава из различитих области према интресовању деце и родитеља.

Реализација ових програма се спроводи се од стране запослених према програмима које самоиницијативно израђују.

1. Ликовна радионица

Циљеви:

- Способност опажања, уочавања, разумевања и одабирања визуелних података о бојама, облицима и њиховим комбинацијама;
- Стицање чулног сензибилитета, посебно осетљивост за естетске феномене у природи и у предметима из своје околине;
- Способност разумевања ликовног говора других;
- Општа спретност, спретност руке, визуелна и моторна кординација, посебно ока и руке;

- Интересовање за ликовно изражавање на разне начине, на разним подлогама и уз помоћ других;

Активности у оквиру ликовне радионице осмишљене су са циљем да развију креативност и машту код деце паралелно кроз програм обучавања различитим техникама ликовног изражавања. Намењена је деци од 4-6,5 година, програм релаизује васпитач у сарадњи са стручњаком из области ликовне уметности. Програм ће се реализовати у оба објекта вртића.

2. Еколошки програм

Циљеви еколошког образовања:

- Развијање еколошке свести;
- Упознавање са еколошким појмовима;
- Развијање свести о потреби заштите животне средине;
- Упознавање са процесом рециклаже.

Разним активностима еколошког садржаја деца се упознају са околином која их окружује, такође, подстиче се интересовање деце за биљни и животињски свет. Садржаји се прилагођавају узрасту деце и део су Годишњег плана рада установе.

Еколошки програм намењен је деци од 4-6,5 година и реализоваће се у оба објекта предшколске установе.

3. Народна традиција

Циљеви:

- Упознавање деце са културним и традиционалним вредностима;
- Упознавање са традицијом нашег места

Програм ће реализовати васпитачи, у зависности од тема и активности биће ангажована стручна лица из ове области (етнолози, кустоси музеја). Програм је намењен старијој и предшколској васпитној групи. Реализоваће се у оба објекта предшколске установе.

4. Дан за родитеље

Укључивањем породице у планирање и реализацију васпитно-образовног процеса, подстиче се сарадња и усаглашавање поступака предшколске установе и породице, што доприноси развијању партнерског односа родитеља и васпитача. Едукативни видови подршке породици на остварењу и унапређењу родитељских компетенција, реализоваће се кроз социо- едукативни програм под називом „Дан за родитеље“. Програм обухвата

трибине, предавања и радионице за родитеље на теме које ће иницирати родитељи и васпитачи.

5. У свету бајки

Циљ програма:

- Стицање елементарних сазнања о позоришту и драмској уметности уопште;
- Упознавање са глумцима и другим људима из позоришта;
- Богаћење дечијег речника;
- Развијање слушне пажње код деце као и способност разумевања гестовног говора;

Програм „У свету бајки“ замишљен је тако да васпитачи једном месечно организују представе за децу. Установа поседује простор и потребна средства, креативност васпитача је на делу.

6. Спортски програм

Циљ спортског програма је развијању свести о значају физичке културе и свакодневног вежбања. Један од специфичних циљева је превенција равних стопала, спречавање деформитета кичме...

Стечена знања кроз различите облике стручног усавршавања, васпитачи ће искористити у реализацији овог програма. Координатори из оба објекта биће иницијатори и реализатори активности спортског програма. Програм је замишљен тако да координатори покажу вежбе које ће васпитачи свакодневно реализовати са децом у сали објекта или напољу.

XV ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Вредновање оставрености Предшколског програма је од изузетног значаја за евалуацију васпитно-образовног процеса у установи.

Евалуација планираних програмских циљева, задатака и садржаја заснована је на посматрању, евидентирању, извештавању и информисању, који су у функцији преиспитивања васпитне праксе у односу на постављене циљеве и очекиване ефекте. Праћење остваривања Предшколског програма реализоваће кроз:

- Кроз контурирано праћење остваривања стандарда квалитета рада у предшколским установама кроз процес самовредновања
- Стално праћење и посматрање деце, планирање и праћење процеса реализације, увид у ефекте, продукте...(на нивоу групе, вртића, Установе)
- Евиденција рада тимова, Педагошког колегијума, кроз записнике и извештаје
- Годишњи извештај рада Установе

Тим за развој Предшколског програма прати и координира реализацију Предшколског програма, израђује инструменте са самовредновање и вредновање рада у одговарајућим областима, прати реализацију активности у оквиру постављених циљева из Предшколског програма, Развојног плана и Годишњег плана рада установе. Користе се Записници са стручних актива, тимова, Васпитно-образовног већа. Сумирани резултати евалуације систематизовани су у годишњем Извештају о реализацији васпитно-образовног плана. Инструменти који се користе су упитници, графикони, анализе, скале, табеле, протоколи.